

3. KONU OSMANLI DEVLETİNİN PARÇALANMASI

OSMANLI DEVLETİNİ PARÇALAMA PROJELERİ

Duraklama döneminin sonlarından itibaren girdiği savaşları kaybeden Osmanlı Devletinin bu durumu düşmanlarını cesaretlendirmiş, dostlarına da jeopolitik konumu çok önemli olduğu için bu ülkeden pay almak için harekete geçme fırsatını vermiştir.

Osmanlı Devletini parçalama projesi Batılılar tarafından “Şark Meselesi” (Doğu Sorunu) olarak isimlendirilmiştir. Bu projeyi ilk olarak ortaya atan Devlet ise Rusya’dır. Bu projeye göre Osmanlılar ilk olarak Avrupa daha sonra Anadolu topraklarından atılacaktı.

Osmanlı Devletini parçalama projesinin ilk adımı 1780’de Avusturya İmparatoru ile Rus Çariçesi II. Katerina’nın Petersburg’ta yaptığı görüşmede atılmıştır.

İkinci adım; Rus Çariçesi ile Avusturya İmparatoru arasında yapılan Kerson görüşmesidir(1786). Buna göre Osmanlı Devleti Avrupa’dan atılacak ve toprakları iki devlet arasında paylaşılacaktı.

Üçüncü adım; Fransız Napolyon-Rus Çarı arasındaki 1807 Tilsit Görüşmesi ve 1808’de yine aynı ikili arasında yapılan Erfurt Görüşmesidir.

Dördüncü adım; 1844’te Rusya Osmanlıyı parçalama teklifini bu sefer İngiltere’ye yapmıştır. Fakat İngiltere çıkarları gereği bu teklife olumlu veya olumsuz bir yanıt vermemiştir. Çünkü İngiltere Rusya’nın genişlemesinden memnun olmamıştır. İngiliz Dışişleri Bakanlığına göre “Rusya, Tuna’da durdurulmazsa İndus’ta durdurulacaktı”. Ayrıca İngiltere, Osmanlı Devletini Hindistan’a giden sömürge yollarının güvencesi olarak görmüştür.

Rusya, beşinci defa Osmanlıyı paylaşma teklifini 1853’te İngiltere’ye yineleyince ikinci kez ret cevabıyla karşılaşmıştır.

Ancak İngiltere 1878 Berlin Antlaşmasından sonra Osmanlıyı yaşatma-koruma politikasını terk etmiş ve yaşatmaya çalıştığı “Hasta Adam” denilen Osmanlı Devletinin parçalanmasına dâhil olmuş Kıbrıs ve Mısır’ı işgal etmiştir.

Osmanlı Devleti topraklarının paylaşım projeleri 20. yüzyılda da gündeme gelmiştir. Bu konuda atılan altıncı adım 1908 yılında Reval Görüşmeleridir. Bu görüşmeler İngiltere ve Rusya arasında yapılmıştır. Görüşmelerde Osmanlının özellikle Makedonya topraklarının geleceği gündeme gelmiş ve İngiltere, Rusya’yı Osmanlı üzerindeki emellerinde serbest bırakmıştır.

Paylaşım projeleri (yedinci adım) I. Dünya Savaşının devam ettiği 1915 ve 1916 yıllarında da Rusya, İngiltere, Fransa ve İtalya hem Anadolu topraklarını hem de

Osmanlının Ortadoğu topraklarını paylaşmak için aralarında gizli antlaşmalar yapmaya

devam etmiştir. Bu antlaşmalarla yapılan paylaşım **Mondros Ateşkes Antlaşmasıyla** da hayata geçirilmek istenmiştir.

OSMANLI DEVLETİNİN PARÇALANMASI

Osmanlı Devleti 20.yüzyılda girdiği üç büyük savaşı kaybetmiş ve parçalanması gerçekleşmiştir. Bu savaşların sebep-sonuç ve savaşlarda yaşanan gelişmeleri aşağıda sırayla ele alacağız.

TRABLUSGARP SAVAŞI (1911-1912)

Osmanlı Devleti ile İtalya arasında yapıldı.

Sebepleri:

1. İtalya'nın 1870'li yıllarda siyasi birliğini tamamlayarak sömürgecilik yarışına başlaması.
2. Trablusgarp'ın (Libya) İtalya ile karşı karşıya olması. (Coğrafi yakınlık)
3. Buranın güçsüz Osmanlı Devletinin elinde bulunması.
4. İtalya açısından burası dışında sömürgeleştirebilecek fazla alternatifin olmaması

İtalya bölgenin işgalini kolaylaştırmak amacıyla yüzyılın başından itibaren buraya işçiler göndermiş, yerleşim birimleri kurmuş, kendisi için etki alanları yaratmıştır.

Rusya ve Avusturya ile antlaşmalar yapmıştır.

Savaşın başlamasına yakın Osmanlı Devletinden Trablusgarp ve Bingazi'nin 24 saat içinde kendisine teslim edilmesini istemiştir.

Bu 24 saat geçmeden Trablusgarp ve Bingazi'nin Osmanlı Devleti tarafından geri bırakıldığını, buradaki İtalyan ve diğer Hristiyan vatandaşlara kötü davranıldığını gerekçe göstererek bölgeyi işgal etmiştir.

İtalya savaşta 80-100 bin arası asker kullanmıştır.

Osmanlı Devletinin Durumu;

Mısır'ın İngiltere'nin eline geçmesiyle (1882) birlikte Osmanlı Devletinin bölgeyle bağlantısı kesilmiş, bölgede fazla asker bulunduramamış, bölgedeki 8 bin civarındaki askerlerinin çoğunu Yemen'deki isyanı (1911) bastırmak için Yemen'e göndermiştir. Osmanlı Devleti ayrıca Mısır, İngiltere'nin işgalinde olduğu için karadan, donanmanın yetersizliğinden dolayı da denizden müdahale edememiştir.

Mustafa Kemal, Fethi bey, Enver Bey, Fuat Bulca ve Nuri Conker gibi gönüllü subayları buraya göndererek bölge halkından oluşturulan 20 bin civarı milis birlikleriyle bölgeyi savunmuştur.

Gelişmeler:

Osmanlı subaylarının yönettiği bu birlikler Derne, Tobruk ve Bingazi gibi yerlerde başarılar kazanmıştır. Trablusgarp'ın içlerine giremeyen İtalya, savaşı geniş alanlara yaymaya çalışarak Osmanlı Devletini antlaşmaya zorlamayı hedeflemiştir. İtalya bu amaçla Çanakkale Boğazını gemilere kapatmış, Rodos ile 12 Adaları işgal etmiş ve Lübnan limanlarını bombalamıştır. Gerek bu yeni gelişmeler gerekse Balkan savaşlarının daha büyük bir tehlikeyle yaklaşması ve Osmanlı Devletinin içinde bulunduğu siyasi, askeri ve ekonomik sorunlar nedeniyle taraflar arasında 1912 yılında Uşi Antlaşması imzalanmıştır.

Uşi Antlaşmasına göre; Trablusgarp İtalya'ya, Rodos ve 12 Ada Osmanlı Devletine bırakılmıştır. Osmanlı Devleti Rodos ve 12 Ada'yı Balkan savaşları sonuna kadar İtalya'ya bırakmış ancak bir daha geri alamamıştır.

Sonuçları; 1551 yılından bu yana Osmanlı Devletine bağlı olan Trablusgarp elden çıkmıştır.

Osmanlı Devleti, Kuzey Afrika'daki son toprak parçasını da kaybetmiştir.

İtalya Doğu Akdeniz'de güçlenmiştir.

Osmanlı Devletinin topraklarını koruyamayacak kadar güçsüz olduğu anlaşılmıştır.

BALKAN SAVAŞLARI (1912-1913)

Nedenleri

1-Balkan Devletlerinin kendi aralarında ittifak yapmaları: **Bağımsızlık isyanları** sonucu Osmanlı Devletinden ayrılan Yunanistan, Sırbistan, Karadağ ve Bulgaristan'ın Osmanlı Devletini Balkanlardan atmak amacıyla aralarında karşı ittifak yapmaları.

2-Rusların Balkanlarda takip ettiği politika **(Panslavizm):**

Rusya dış politikasında öncelikle iki amaca yönelmiştir. Balkan topraklarını Slav devletleri arasında paylaştırmak ve Boğazlara yerleşmek. Amacına ulaşmak için balkan devletlerini Osmanlı Devletine karşı kışkırtması.

3-Trablusgarp savaşında Osmanlı Devletinin güçsüz olduğunun anlaşılması:

4-İngiltere'nin Reval görüşmesinde Rusya'yı Balkanlar ve Boğazlar üzerinde serbest bırakması (1908)

5-Balkan Devletlerinin Avrupalı devletler tarafından desteklenmesi

I.BALKAN SAVAŞI (EKİM 1912)

Trablusgarp savaşının devam ettiği sırada Rusya'nın girişiyle Bulgaristan, Sırbistan, Yunanistan ve Karadağ'ın Osmanlı Devletine saldırmasıyla savaş 4 ayrı cephede başlamıştır.

Osmanlı Devleti, yöneticiler arasındaki rekabet, savaştan **önce ordunun bir kısmını terhis etmesi, kalan ordunun savaşa hazır olmaması, ordu içinde alaylı-mektepli, padişahçı-ittihatçı gibi gruplaşmaların oluşması**, komutanlar arasındaki rekabet ve disiplinsizlik, ordu ihtiyaçlarının karşılanamaması gibi siyasi, askeri ve ekonomik sorunlar nedeniyle hiç bir cephede tutunamayış ve ağır bir yenilgi almıştır. Ve Bulgarların Edirne'yi alarak Çatalca'ya kadar gelmeleri ile barış istemek zorunda kalmıştır.

Londra Barış Antlaşması (30 Mayıs 1913)

1. Osmanlı Devleti'nin batı sınırı **Midye-Enez** hattı olacak.
2. Arnavutluk ve Ege Adaları'nın geleceği büyük devletlere bırakılacak
3. Yunanistan; Selanik, Güney Makedonya ve Girit'i alacak.
4. Bulgaristan; Kavala, Dedeağaç ve bütün Trakya'yı alacak.
5. Sırbistan ise Orta ve Kuzey Makedonya'yı alacak.

I. Balkan Savaşı'nın Sonuçları

1. I. Balkan Savaşı Osmanlı tarihinin en ağır yenilgilerinden biri olmuştur. Osmanlı Devleti bu savaşta Midye-Enez hattının batısındaki tüm topraklarını (Arnavutluk, Makedonya, Doğu ve Batı Trakya, Ege adaları) kaybetmiştir.
2. I. Balkan Savaşı sırasında Arnavutluk bağımsızlığını ilan etmiş böylece **Arnavutluk**, Osmanlı Devleti'nden ayrılan en son Balkan devleti olmuştur (28 Kasım 1912).
3. Mustafa Kemal'in "ordunun siyasete karışmaması" şeklindeki görüşünün doğruluğu anlaşılmıştır.
4. Yenilgiden mevcut hükümeti sorumlu tutan İttihatçılar 1913'te Babiâli Baskını adıyla bir darbe yapmıştır
5. I. Balkan Savaşı sonunda Bulgaristan Osmanlı Devletinden aldığı yerlerle Ege denizine ulaşmıştır.
6. Osmanlı Devleti'nin batıda sadece Bulgaristan'la sınırı kalmıştır.
7. Bulgaristan'ın çok güçlenmesi ve Osmanlı Devleti'nden alınan toprakların paylaşılmasındaki problemler II. Balkan Savaşına neden olmuştur.
8. Balkanlarda kaybedilen yerlerdeki Türklerden kalanlar "azınlık" durumuna düşmüş diğerleri Anadolu'ya göç etmek zorunda kalmıştır.

I. Balkan Savaşı sonunda Osmanlı Devletinin sınırları

II. BALKAN SAVAŞI (1913)

Osmanlı Devletinin uğradığı ağır yenilgi sonucunda Balkanlardan çekilmesi otoritesizliğe yol açmıştır. Osmanlı Devleti'nden alınan toprakların paylaşılması Balkan Devletleri arasında anlaşmazlığa neden olmuş, özellikle Bulgaristan'ın çok güçlenmesi savaşların yeniden başlamasına neden olmuştur.

Yunanistan, Sırbistan ve Karadağ'a Romanya'nın katılıp Bulgaristan'a saldırmasıyla II. Balkan Savaşı başlamıştır. Balkan devletlerinin kendi aralarındaki çatışmaları değerlendirmek isteyen Osmanlı Devleti Midye-Enez Hattını aşarak Meriç Nehrine kadar Trakya'yı geri almıştır. İkinci Balkan Savaşında Bulgaristan yenilmesi üzerine Balkan Devletleri arasında Bükreş Antlaşması yapılarak savaşa son vermişlerdir (10 Ağustos 1913). Bu antlaşma ile Bulgaristan; Romanya, Sırbistan ve Yunanistan'a toprak kaybetmiş fakat Ege denizi ile olan bağlantısı kesilmiştir.

Osmanlı Devleti Balkan savaşlarından sonra Bulgaristan, Yunanistan ve Sırbistan ile ayrı ayrı antlaşmalar imzalamıştır.

İstanbul Antlaşması (29 Eylül 1913)

Bulgaristan'la yapılmıştır.

- * Kırklareli, Dimetoka ve Edirne Osmanlı Devletine verilecek.
- * Meriç nehri sınır olacak.
- * Bulgaristan'daki Türkler dört yıl içinde göç edebilecekler.
- * Kalan Türkler her türlü din ve mezhep hürriyetinden yararlanacak.
- * İlk ve ortaokullardaki eğitim dili Türkçe olacak.
- * Türklerin mülkiyet hakkına saygı gösterilecek.

Atina Antlaşması (14 Kasım 1913)

Yunanistan'la yapılmıştır. Adalar sorunu barışın imzasını geciktirmiştir.

- * Girit Yunanistan'a bırakılacak.
- * Ege Adaları'nın durumu büyük devletlerin hakemliğine bırakılacak.
- * Yunanistan'da kalan Türklerin hakları güvence altına alınacaktır.

* Büyük devletler 16 Aralık 1913'te İmroz, Bozcaada, Kaş ve Meis adalarının dışında kalan bütün adaları Yunanistan'a verdi. Fakat Yunanistan bu adaları silahlandırmayacaktı.

İstanbul Antlaşması (13 Mart 1914)

Sırbistan ile yapılmıştır. Sırbistan'la ortak sınır olmadığından sadece Sırbistan'da kalan Türklerin haklarını korumaya yönelik hükümler yer almıştır.

NOT: Bu antlaşmalarla Meriç Nehri Osmanlı Devleti'nin batı sınırı olmuş ve Balkan devletlerinin sınırlarında azınlık durumuna düşen Türklerin haklarını antlaşmalarla garanti altına almaya çalışmıştır.

I. DÜNYA SAVAŞI 1914- 1918

Savaşın sebepleri:

- 1- Sanayii Devriminden sonra hammadde ve Pazar arayışının artması ve sömürgecilik yarışı
- 2- Bloklajmalar ve silahlanma (İtilaf Devletleri: İngiltere-Fransa-Rusya 1907), İttifak Devletleri (Almanya-Avusturya-Macaristan İmparatorluğu-İtalya-1882)
- 3- Fransız ihtilalinin etkisiyle yayılan milliyetçilik akımının etkisi
- 4- Almanya ve İngiltere arasındaki ekonomik ve askeri rekabet
- 5- Almanya-Fransa arasındaki "Alsas-Loren" sorunu
- 6- Balkanlardaki Rusya-Avusturya çekişmesi (Slav-Cermen)
- 7- Almanya ve İtalya'nın sömürgecilik yarışında geç kalmaları
- 8-Avusturya-Macaristan İmparatorluğu Veliahdının bir Sırp tarafından öldürülmesi

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI

İTİLAFA DEVLETLERİ İTTİFAK DEVLETLERİ

SAVAŞ BAŞLAMADAN ÖNCE İngiltere-Fransa-Rusya Almanya-Avusturya-Macaristan İmparatorluğu-İtalya

SAVAŞ BAŞLADIKTAN SONRA Sırbistan-Belçika-Romanya-Japonya-ABD-Yunanistan

Osmanlı Devleti-Bulgaristan

YER DEĞİŞTİRENLER İtalya (Londra Gizli Antlaşması 1915) Savaş başlarken tarafsız

Savaşın başlamasına neden olan olay **Avusturya-Macaristan** İmparatorluğu Veliahdının bir Sırp tarafından öldürölmesi olmuştur. Olay üzerine Avusturya-Macaristan Sırbistan'a 28 Temmuz 1914 tarihinde savaş ilan etmiş ve Birinci Dünya Savaşı başlamıştır. Diğer devletlerin katılımıyla Avrupa'da savaş daha geniş alanlara yayılmıştır.

Savaş başlarken Osmanlı Devletinde iktidarda bulunan **İttihat ve Terakki** yöneticileri ülke güvenliğini sağlama ve savaş ile ilgili politikalar belirlemeye çalışmıştır. Avrupa'da savaş yaşanırken Osmanlı Devleti tarafsızlığını ilan etme, Boğazları savaş gemilerine kapatma, Kapitölasyonları tek taraflı kaldırma, seferlik ilan etme ve Almanya ile ittifak yapma gibi kararlar almıştır.

Savaş devam ederken iki Alman gemisi meclis ve hükümetten habersiz tarafsızlığını ilan etmiş olan Osmanlı Devletine sığınmıştır. Osmanlı Devleti bu gemileri sınır dışı etmesi veya gemilere el koyması gerekirken satın aldığı ve isimlerini değıştirdiğini duyurmuştur. Türk bayrağı geçirilen iki gemi Enver ve Talat Paşa gibi İttihatçıların Almanya ile yaptıkları gizli anlaşma gereğı Karadeniz'deki Rus limanlarını bombalaması üzerine Osmanlı Devleti resmen savaşa girmiştir.

I. Dünya Savaşında Osmanlı Devletinin Savaştığı Cepheler

SAVUNMA CEPHELERİ TAARRUZ CEPHELERİ MÜTTEFİKLERİNE YARDIM
ETTİĞİ CEPHELER

Çanakkale Cephesi Kafkas Cephesi Makedonya Cephesi

Irak Cephesi Kanal Cephesi Galiçya Cephesi

Filistin-Suriye Cephesi Romanya Cephesi

Hicaz-Yemen Cephesi

a) Kafkasya Cephesi

Doğuda Ruslara karşı açılmıştır. Enver Paşa komutasındaki 150.000 kişilik Osmanlı ordusu 20 Aralık 1914-19 Ocak 1915 tarihleri arasındaki Sarıkamış Harekâtında 90.000 kayıp vermiştir. 1916 yılında Ruslar Trabzon ve Erzincan'a kadar olan yerleri ele geçirmiştir. Fakat Ekim 1917'de Rusya'da **Bolşevik Devrimi** meydana gelince Ruslar savaştan çekilmiş ve İttifak Devletleriyle Brest-Litovsk Antlaşmasını yapmışlardır. Buna göre Rusya işgal ettiği Doğu Anadolu'yu ve daha önce almış olduğu Kars-Ardahan-Batum'u da geri vermiştir. **Mustafa Kemal 1916 yılında bu cepheye atanmış, Muş ve Bitlis'in Ruslardan alınmasında etkili olmuştur.**

b) Çanakkale Cephesi

Bu Cepheyi İngiltere ve Fransa ekonomik ve sosyal bunalımlar içinde olan dostları Rusya'ya yardım götürmek, İstanbul'u alarak Osmanlı'yı saf dışı etmek, Sömürge yollarının güvenliğini sağlamak ve Balkan devletlerini kendi yanlarında savaşa girdirmek amacıyla açmışlardır. Önce denizden sonra da karadan Çanakkale'yi geçmeyi deneyen İtilaflar aldıkları yenilgiden sonra geri çekilmek zorunda kalmışlardır. Osmanlı ordusu hem denizde hem de karada büyük zaferler kazanmıştır.

Çanakkale Zaferinin Sonuçları:

- 1- Osmanlının zafer kazandığı tek ve en önemli cephe dir.
- 2- Rusya'ya yardım gidemeyince Bolşevik İhtilali meydana geldi.
- 3- Osmanlı devleti saf dışı edilemeyince savaş 2 yıl daha uzadı.
- 4- Bulgaristan İttifak devletlerinin yanında savaşa katıldı.
- 5- Türk ordusunun kahramanlığı, **Mustafa Kemal'in liderliği** ortaya çıktı.
- 6- 250.000 civarında kayıp verilince daha sonraki dönemde yetişmiş eleman sıkıntısının yaşanmasına yol açmıştır.

c) Kanal Cephesi

Bu cephe 1915 yılında Almanların isteğiyle İngiltere'nin sömürgelerine giden yolları kapatmak amacıyla açılmışsa da başarılı olamamıştır. Bu cephenin komutanı Cemal Paşa'dır.

d) Filistin-Suriye Cephesi

İngilizlere karşı açılmıştır. Mustafa Kemal'in savaştığı cephelerden biridir.

e) Irak Cephesi

Irak ve Musul Petrol yataklarını almak isteyen İngilizler tarafından açılmıştır. Osmanlı ordusu Kut'ül Amare'de (29 Nisan 1916) 13 bin civarında İngiliz askerlerini esir almış ancak büyük birliklerle yeniden saldırıya geçen İngilizler Musul'a kadar olan yerleri geri almıştır. Kut'ül Amare'de kazanılan başarı son dönemlerde resmi törenlerle kutlanmaktadır.

f) Hicaz-Yemen Cephesi

İngilizlere karşı kutsal yerleri savunmak amacıyla açılmıştır. Bu Cephelerde Osmanlı ordusu İngilizlerle birlikte Araplarla da savaşmak zorunda kalmıştır. Bu cephenin ünlü komutanı Fahrettin Paşadır.

Sınırları dışında Savaştığı Cepheler:

Romanya-Galiçya ve Makedonya cepheleri Osmanlının kendi müttefiklerine yardım etmek amacıyla savaştığı cephelerdir. Buralarda da ağır yenilgiler alınmıştır.

SAVAŞ SIRASINDA OSMANLI DEVLETİNİ PAYLAŞMAK AMACIYLA YAPILAN GİZLİ ANTLAŞMALAR

İtilaf Devletleri I. Dünya savaşı devam ederken Osmanlı topraklarını paylaşmak amacıyla bir dizi gizli antlaşmalar yapmışlardır. Bu antlaşmaları dünya

kamuoyuna Çarlık Rusya'nın yıkılmasıyla yerine kurulan Sovyet Rusya duyurmuştur.

I. DÜNYA SAVAŞI SIRASINDAKİ GİZLİ ANTLAŞMALAR

ANTLAŞMANIN ADI	KATILAN DEVLETLER	PAYLAŞIM
İstanbul Antlaşması 1915	İngiltere-Fransa-Rusya	İstanbul ve Boğazlar-Rusya'ya
Londra Antlaşması 1915	İngiltere-Fransa-İtalya	Antalya ve çevresi-İtalya'ya
Sykes-Picot Ant. 1916	İngiltere-Fransa	Petrol bölgelerini paylaştılar
Petrograt Sözl. 1916	İngiltere-Fransa-Rusya	Doğu Anadolu-Rusya'ya
Mac Mahon Antl. 1916	İngiltere-Hicaz Emiri	Araplara bağımsızlık
Saint Jean de Maurienne Ant. 1917	İngiltere-Fransa-İtalya	Konya ve İzmir çevresi-İtalya'ya

Tarafsız Devletlerin Savaşa Girmeleri

1917 yılı Birinci Dünya Savaşı açısından önemli bir yıl olmuştur. İtilaf Devletlerinden Çarlık Rusya 1917 yılında yaşadığı Bolşevik (Sovyet) devrimiyle savaştan çekmiştir. Çarlık Rusya'nın savaştan çekilmesi İtilaf Devletleri adına olumsuz bir gelişme olmuştur. Ancak aynı yıl Yunanistan ve özellikle ABD'nin taze kan olarak savaşa girmesi savaşın seyrini değiştirmiştir. Amerika 1917 yılına kadar tarafsızlığını ilan etmekle birlikte İtilaf Devletlerine sürekli silah satmıştır. Bu durum Almanya'nın tepkisine neden olmuş ve Alman deniz altları Amerikan ticaret gemilerini batırmaya başlamıştır. Bu gelişmeler askeri ve ekonomik açıdan güçlü olan Amerika'nın İtilaf Devletlerinin yanında savaşa girmesine ve İtilafların savaşı kazanmalarında etkili olmuştur. ABD savaşa girerken dünyayı yeni bir savaş felaketinden kurtarmak, dünya barışını sağlamak ve kalıcı hale getirmek, dünya siyasetinde etkili olmak amacıyla 14 maddeden oluşan Wilson İlkelerini yayınlamıştır (8 Ocak 1918).

Wilson İlkelerinin önemli maddeleri:

- 1- Gizli antlaşmalar yapılmayacak
- 2- Yenilen Devletler yenilen devletlerden toprak ve savaş tazminatı almayacak
- 3- Devletlerin silahsızlanmaları sağlanacak
- 4- Her millet kendi geleceğini kendisi belirleyecek

5- Devletlerarası sorunları barış yoluyla çözmek amacıyla Cemiyeti Akvam (Milletler Cemiyeti) kurulacak

6- Devletlerarası ekonomik engeller kaldırılacak

7- Türklerin çoğunlukta oldukları yerlerin yönetimi Türklere verilecek, Türk egemenliğinde olan milletlere çoğunlukta oldukları yerlerde özerklik (kendi kendini yönetme) verilecek

8- Boğazlar tüm ticaret gemilerine açık olacak

Wilson İlkeleri savaşı kaybedecek olan İttifak Devletlerine umut olmuşken İtilaf Devletlerinin çıkarlarına da aykırı düşmüştür. Ama İtilaf Devletleri çıkarlarına aykırı görünen Wilson İlkelerini -Amerika kendi yanlarında savaşa girsin diye- kabul etmiş görünmekle birlikte uygulamada bu ilkelere uymamışlardır.

Savaşın Sonuçlanması Ve Antlaşmalar

ABD'nin savaşa girmesiyle İtilaf devletleri savaştan galip ayrılmış ve yendikleri devletlerle önce Ateşkes daha sonra da Barış antlaşmalarını imzalamışlardır. Yapılan barış antlaşmaları ve yapıldıkları devletler şunlardır:

I. DÜNYA SAVAŞINI BİTİREN BARIŞ ANTLAŞMALARI

ANT./TARİHİ TARAFLAR YORUM

Versay Ant. 28 Haz. 1919 İtilaf Devl.-Almanya Wilson ilkeleri yenen devletlerin yendikleri devletlerden toprak ve savaş tazminatı almaya yasakladığı halde bu barış antlaşmalarıyla yenilen devletler;

1- Toprak kaybına uğramış,

2- Savaş tamirâtı ödemiş,

3- Askeri kısıtlamaya uğramış,

4- Ekonomik yükümlülükler üstlenmişlerdir.

Sen Jermen Ant.10 Eyl. 1919 İtilaf Devl.-Avusturya

Nöyyi Ant. 27 Kasın 1919 İtilaf Devl.-Bulgaristan

Triyanon Ant. 4 Haz. 1920 İtilaf Devl.-Macaristan

Mondros Ateşkes Ant.

30 Ekim 1918 İtilaf Devl.-Osmanlı Devleti

Sevr Barış Ant. 10 Ağus 1920 İtilaf Devl.- Osmanlı Devleti

Bu barış antlaşmaları galip devletlerin kendi çıkarlarına uygun tek taraflı hazırladıkları ve yenilen devletlere dayatmayla/zorla kabul ettirdikleri için dünyaya kalıcı barışı getirememişlerdir.

Savaşın Sonuçları:

1- İtilaf Devleti savaşı kazanmış ve yenilen İttifak devletlerine şartları çok ağır antlaşmalar imzalatılmıştır.

2- İngiltere savaştan en kazançlı çıkan devlet olmuştur.

3- Dünya barışını sağlamak amacıyla Milletler Cemiyeti (Cemiyeti Akvam) kurulmuştur.

4- Sömürgeciliğin yerine manda ve himaye sistemi getirilmiştir.

5- Milliyetçilik düşüncesi güçlenmiş ve milli devletler kurulmuştur.

6- Yeni rejimler (Komünizm, Faşizm, Nazizm gibi)ortaya çıktı.

7- 10 milyon civarında kayıp verildi

8- İmparatorluklar yıkılmış yeni devletler (Çekoslovakya, Avusturya, Macaristan, Polonya, Litvanya, Ukrayna, Estonya ve Yugoslavya gibi) devletler kurulmuş, sınırlar değişmiştir.

Birinci Dünya Savaşından Sonra Avrupa-Asya Haritası